

Ο Αγώνας έχει συνέχεια

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Ο Βασίλης, φεύγοντας με το καράβι, σκέφτεται:

Ο Αποστόλης ήταν, λέει, μνημένος. Κι αυτός ήταν μνημένος. Μα ο Αποστόλης είχε μπροστά του όλο το μέλλον για δράση και νίκη. Ήταν ακόμα παιδί ο Αποστόλης, γεμάτος ζωή και λαχτάρα. Αυτός τι είχε πια; Ούτε μητέρα ούτε γυναίκα ούτε παιδί ούτε τζάκι. Όλα τού τα είχαν σκοτώσει, όλα τού τα είχαν κάψει και, χειρότερα απ' όλα: του είχαν πάρει την ελπίδα!... Τι να στήσει πια όρθιο, που όλα ήταν

γκρεμισμένα; Και τώρα θα πήγαινε πίσω στον αφέντη του χωρίς τον Περικλή; Θα ξανάμπαινε πάλι περιβολάρης; Και με τι κουράγιο; Είχε φύγει μια φορά από τη Μακεδονία και ξανάφευγε και τώρα. Μα τότε είχε την ελπίδα πως ζούσε το παιδί του. Και ζούσε κι αυτός για μιαν εκδίκηση. Τώρα την κόρεσε την εκδίκησή του. Και το παιδί του το έθαψε. Πού να βρει πια κουράγιο για δουλειά; Και τι δουλειά, που η ψυχή του είχε μείνει στη σκλάβα γη; Η ζωή τον είχε τσακίσει. Η ζωή τον είχε νικήσει...

Πολλήν ώρα έμεινε με τα χέρια δεμένα, τα μάτια χαμένα στο σκοτάδι και μπροστά του φουρφούριζε η θάλασσα, ταραγμένη από το πέρασμα του караβιού.

Ο τάφος του παιδιού του ήταν λίγο φουσκωμένο χώμα. Το ίδιο και του Περικλή. Ένας τάφος τέτοιος, σαν τη θάλασσα, όπου ο άνεμος φουσκώνει βουνό το κύμα, θα τους ταίριαζε καλύτερα... Και αυτουνού θα του ταίριαζε τέτοιος τάφος. Μια τρικυμία ήταν όλη του η ζωή. Μια τρικυμία ας ήταν και ο τάφος του...

Έσκυψε και κοίταξε το ταραγμένο κύμα που σήκωνε το σχίσμο του караβιού και όπου αντιφέγγιζε κάπου κάπου κανένα αστέρι. Κάποιος πίσω του, στο κατάστρωμα, σιγομουρμούριζε ένα τραγούδι νοσταλγικό του χωριού του. Ήταν ένα από τα πληγωμένα παιδιά, που γύριζε στην ελεύθερη πατρίδα του - φτωχό παιδί, που γύριζε στην πείνα και στη φτώχεια κι όμως τραγουδούσε! Τραγουδούσε την ελευθεριά και την ελπίδα της ζωής!... Αυτός, είχε τα χρήματα του Γρέγου απάνω του... Τόσα χρήματα! Μα τι να τα κάνει, που είχε χάσει την ελπίδα στη σκλάβα του πατρίδα;... Και τι να την κάνει τη ζωή χωρίς ελπίδα;... Τόσες θυσίες! Τόσοι μάρτυρες!...

Το ήξερε πως καμιά θυσία δεν πάει χαμένη· πως οι μάρτυρες γεννούν φανατισμό· πως το χυμένο αίμα στερέωσε την ελληνική συνείδηση στην τουρκοκρατημένη Ελλάδα. Είχε πει κάποτε ο καπετάν Άγρας πως η ντροπή του '97 γέννησε τον Μακεδονικό Αγώνα, πως ο Μακεδονικός Αγώνας θα ξυπνήσει το Γένος!

Και, ποιος ξέρει;... Από μέσα από τα σπλάχνα του ξυπνημένου Γένους, γρήγορα θα σηκωθεί ίσως ο Λυτρωτής που θα ελευθερώσει τη Μακεδονία, που θα ελευθερώσει όλο το δούλο Ελληνισμό, θα ενώσει, ελεύθερη πια, τη Φυλή... Το ήξερε πως από το αίμα που χύθηκε, κάθε στάλα θα βγάλει και από έναν εκδικητή, από έναν Άγρα, έτοιμο να μαρτυρήσει για την απελευθέρωση της Φυλής.

...Ο Αποστόλης έμεινε. Εγώ έφυγα. Γιατί;... Μα ο Αποστόλης ήταν νέος. Νέο και το παιδί που τραγουδούσε πίσω του το ντέρτι του για το χωριό του. Να του 'δινε αυτουνού λίγη χαρά!...

Μηχανικά έψαξε τον κόρφο του κι έπιασε το παλιό πορτοφολάκι και το βουλγάρικο

μαχαίρι, που είχε ακόμα απάνω του σημάδια από το αίμα του Γρέγου. Μαζί ήταν και το πέτσινο πουγκί του Γρέγου. Το πήρε αυτό, έσχισε ένα φύλλο από το σημειωματάριο και, στα σκοτεινά, πασπατεύοντας, έγραψε τέσσερις λέξεις: «*Να μοιραστούν στα παιδιά*».

Έχωσε το χαρτί στο πουγκί και το ακούμπησε στα σανίδια. Τρυφερά χάιδεψε το μαχαίρι στον κόρφο του και το παλιό πορτοφολάκι του Γρέγου με τη φωτογραφία της Χάιδως, την ξεθωριασμένη Χάιδω, τη γελαστή, κάτω από τη μακεδονίτικη

ιδιού του,
τυχισμένη,

Με

λαχτάρα έσκυψε πάλι στην κουπαστή και κοίταξε τον ολκό, που σαν αυλάκι άφηνε πίσω του το πέρασμα του καραβιού... «Μια απόφαση, ένα δρασκελισμα της κουπαστής, και τελείωναν τα βάσανά του!... Ο Γρέγος πέταξε τα μυαλά του. Και αυτός, να, τελείωνε... Μα ο Γρέγος σκοτώθηκε για έναν ευγενικό σκοπό, για ν' αφήσει ελεύθερους τους συντρόφους του, για να σώσει τους συντρόφους του. Δεν το 'κανε από κούραση ούτε από αδυναμία. Ενώ αυτός... αν το 'κανε τώρα...»

- Το καΐκι! Περνά το καΐκι με τους αντάρτες!...

Ήταν σιγανά ειπωμένα λόγια. Κάποιος στην αστροφεγγιά είχε διακρίνει, κατάπρωρα, τη μαύρη αφώτιστη καρένα και τ' άσπρα πανιά, που πλησίαζαν.

- Τα παλικάρια μας!... Τα παιδιά μας!... Πάνε στον Αγώνα κι αυτά!...

Σαν το πολεμικό άτι, που μυρίζει μπαρούτι και ρίχνεται στη μάχη, ξύπνησε η αντάρτικη ψυχή του Βασίλη.

- Καπετάν Τάσο! φώναξε, ξεχνώντας στην έξαψη του τον κίνδυνο να προδοθεί, αν παραφύλαγε εχθρικό πλοίο κοντά. Καπετάν Τάσο! Κάνε του σινιάλο να σταθεί! Κατέβασε τη βάρκα! Πέρασέ με στο άλλο καΐκι!

- Θεε να φύγεις; αναφώνησε ο Μήτσος, που σηκώθηκε καταταραγμένος.

- Γρήγορα! έβιαζε τον караβοκύρη ο Βασίλης. Μη μας προσπεράσει!

Δυο απανωτά φωτάκια έλαμψαν και άλλα δύο από το σκοτεινό καΐκι μπροστά τους αποκρίθηκαν. Και τα πανιά μαζεύτηκαν εδώ κι εκεί, τα καράβια βολτατζάρησαν, μανουβράρησαν, πλησίασαν το ένα τ' άλλο.

Και στην ήσυχη νύχτα, πάνω από το θρόισμα που σήκωνε το αφρόκυμα σπάζοντας στις καρένες, ακούστηκε χαμηλή η φωνή του άλλου караβοκύρη.

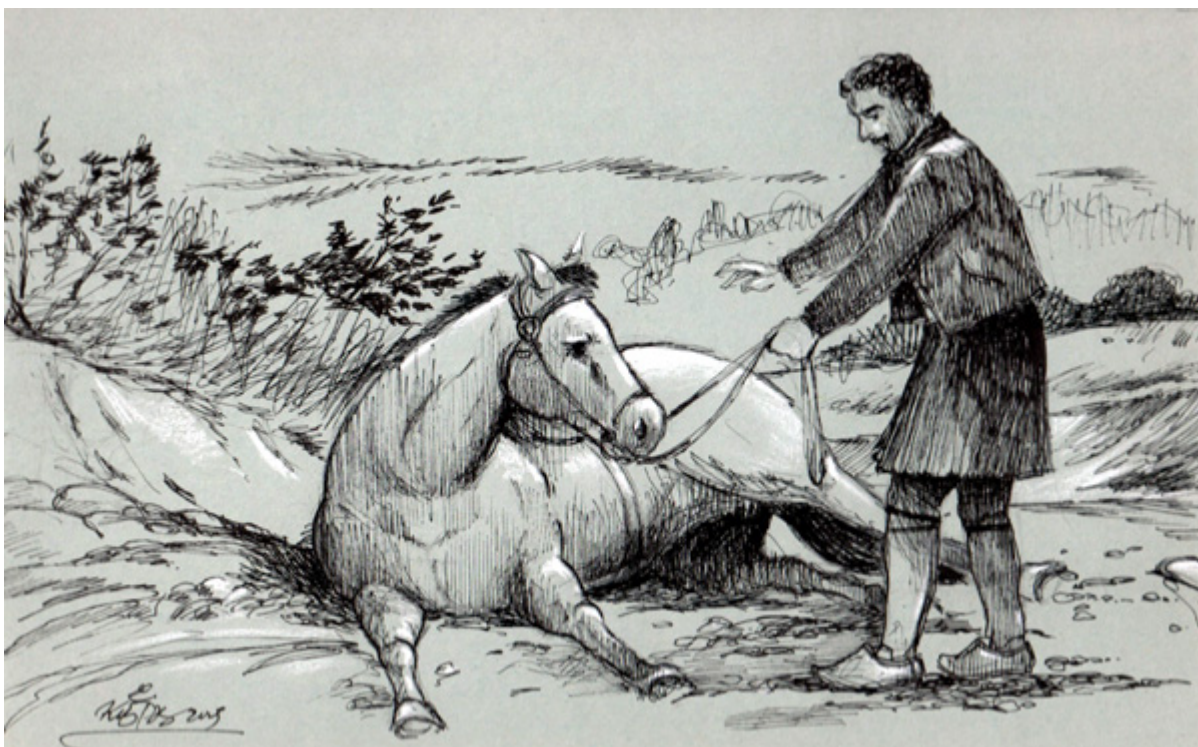
- Καπετάν Τάσος;... Τι τρέχει;

- Κάποιος θέλει να μπαρκάρει!

Ο Βασίλης είχε σιμώσει, έτοιμος να πηδήσει στη βάρκα, μόλις αγγίξει το νερό.

Συγκινημένος του είπε ο Μήτσος:

- Θέλεις λοιπόν να μας αφήσεις;

Κοντοστάθηκε ο Βασίλης, ταραγμένος κι αυτός. Η καρδιά του η ραγισμένη έκανε μια στιγμή να φτερουγίσει. Τον αγαπούσαν τ' αφεντικά του... Και πάλι βάρυνε στα στήθια του, αγιάτρευτα.

- Πάγω να βρω τον Αποστόλη... είπε με την αργή βαθιά φωνή του, που δεν είχε πια πολύ ήχο. Με καλεί πίσω η πατρίδα μου...

- Στο σπίτι μας θα 'βρισκες αγάπη και ξεκούραση. Και θα ξαναγύριζες πάλι, έκανε ο Μήτσος.

Ο Βασίλης ανορθώθηκε.

- Δεν ξέρεις εσύ, κύριε Μήτσο, είπε με κάποιο ξαναξύπνημα του παλιού εαυτού του. Δεν ξέρεις... Γιατί είσαι νέος, σαν το παιδί αυτό που τραγουδούσε πρωτύτερα - γιατί έχει και αυτός όλη του τη ζωή μπροστά του, σαν που την έχεις εσύ. Εγώ... εγώ ξόφλησα. Άφησα τάφους μονάχα πίσω μου. Να... μια στιγμή είπα στο κύμα να πέσω, στο κύμα να κοιμηθώ, και να μην ξυπνήσω πια...

- Βασίλη!

- Ναι! Θα 'ταν ανάξιο... Να πεθάνεις. Μα να πεθάνεις για κάτι που αξίζει, σαν τον Γρέγο, που σκοτώθηκε για να φύγετε σεις. Πάγω πίσω στο Βάλτο ή στον Όλυμπο ή στο Βέρμιο κι εκεί θα βρω θάνατο άξιο του Γρέγου, θάνατο που θα βοηθήσει να βαστάξει το φρόνημα το ελληνικό. Και πάλι, με χρόνους, με καιρούς, θα βρεθεί εκείνος που θα ελευθερώσει το Γένος...

Ο καπετάν Τυλιγάδης είχε πλησιάσει κι αυτός.

- Πάλι με χρόνους, με καιρούς... επανέλαβε συγκινημένος. Θα ξαναγυρίσω κι εγώ, σα γιάνω...

- Θα ξαναγύριζα κι εγώ μαζί σου, Βασίλη! Μα να ξεκουραστείς τουλάχιστον... άρχισε ο Μήτσος.

Μα τον διέκοψε ο Βασίλης.

- Δε θέλω ξεκούραση ούτε θέλω πια ζωή... είπε ήσυχα. Θέλω κίνδυνο, δουλειά και αγώνα. Θέλω τον τάφο του παιδιού μου να ελευθερώσω.

Η κυρία Ηλέκτρα άπλωσε το χέρι της κι έσφιξε σιγά το δικό του:

- Άφησε τον Βασίλη, Μήτσο, είπε χαμηλόφωνα. Αυτός νιώθει σωστά. Εκεί είναι η θέση του, στη σκλάβα πατρίδα του, στον Αγώνα που δε συντελέστηκε και που χρειάζεται ακόμα θυσίες και ήρωες και θύματα... Εκεί που θα ήσουν σήμερα και συ, αν μπορούσες...

- Κατέβηκε η βάρκα. Γρήγορα, Ανδρεάδη, διέκοψε χαμηλόφωνα ο καπετάνιος. Ο Βασίλης έσκυψε γοργά και φίλησε το χέρι της κυρίας Ηλέκτρας, που κρατούσε ακόμα το δικό του...

- Εσύ, γυναίκα, νιώθεις, μουρμούρισε.

Αγκάλιασε τον Μήτσο, γύρισε, δρασκέλισε την κουπαστή και πήδησε στη βάρκα. Κι έφυγε η βάρκα και πλεύρισε το άλλο καΐκι. Από μέσα από τα δάκρυά της τον είδε η κυρία Ηλέκτρα, που από τα χέρια κρεμάζονταν και υψώνουνταν στη σκιερή καρένα.

Χτύπησαν απαλά μια δυο φορές τ' αντικρινά πανιά, απλώθηκαν, τεντώθηκαν, τα φούσκωσε το αέρι και ξεκίνησε το καΐκι με τους αντάρτες και τους προσπέρασε...

Και χάθηκε στο σκοτάδι που περιτύλιγε τη σκλάβα γη.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%baltos_26_telos%

Οι εικόνες είναι του [Κώστα Βουτσά](#)

Το διόραμα βρίσκεται στο [Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα](#) στη Θεσσαλονίκη